

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 38/2023)

София, 4 октомври 2023 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството	3
1.1	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно	3
1.2	Площи и производство на тютюн	3
1.3	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди	4
1.4	Площи и производство от трайни насаждения	5
1.5	Площи и производство от етерично-маслени култури	5
2.	Външна търговия с основни земеделски култури	6
2.1	Зърнени и маслодайни култури	6
2.2	Плодове и зеленчуци	8
3.	Цени	9
3.1	Зърнени и маслодайни култури	9
3.2	Плодове и зеленчуци	10

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството

1.1 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

По оперативни данни, към 28 септември 2023 г. прибраните количества маслодаен слънчоглед и царевица за зърно са съответно с 29,6% и 39,8% под отчетените по същото време на миналата година, в резултат от по-бавния темп на реколтиране на площите и формираните по-ниски средни добиви до момента.

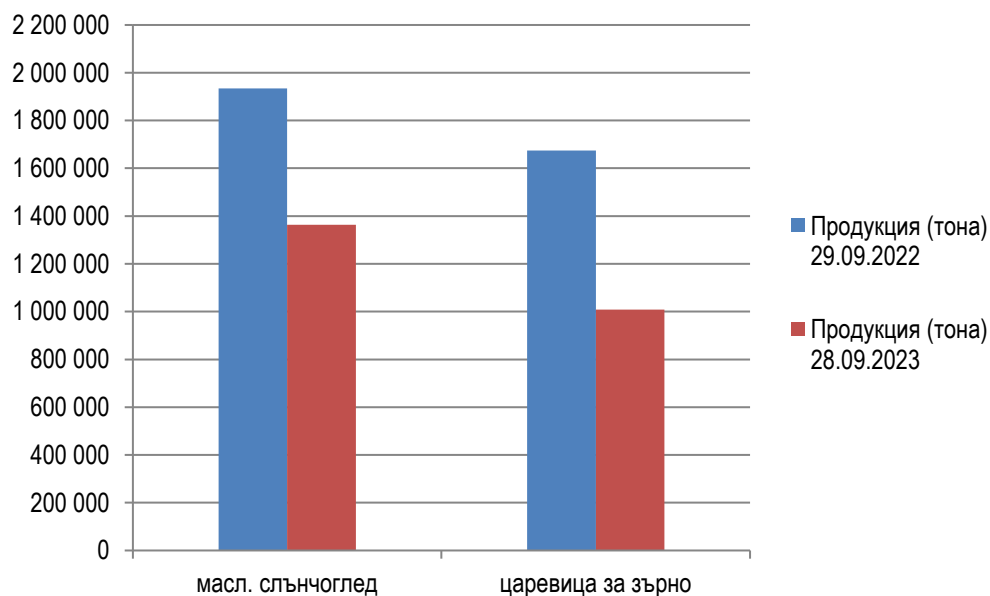
Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 28.09.2023 г., ха

	Площи за реколтиране, ха		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
масл. слънчоглед	913 629	860 088	858 764	727 651	1 934 895	1 363 085	225	187	-5,9%	-15,3%	-29,6%	-16,9%
царевица за зърно	526 751	536 104	349 920	233 874	1 674 347	1 007 988	478	431	1,8%	-33,2%	-39,8%	-9,8%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж

Продукция от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 28.09.2023 г. сравнено със същия период на 2022 г.

1.2 Площи и производство на тютюн

Съществено по-големият размер засадени площи с „Ориенталски“ тютюн допринася за ръст на производството с 24% на годишна база. На този етап прибраните количества тютюн от типовете „Бърлей“ и „Вирджиния“ са респективно с 19,2% и 24,2% по-малко в сравнение с отчетените по същото време на 2022 г.

Площи и производство на тютюн към 28.09.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	1 861	2 282	1 861	2 281	2 814	3 490	151	153	22,6%	22,6%	24,0%	1,3%
Тютюн-Вирджиния	588	431	556	341	554	420	100	123	-26,7%	-38,7%	-24,2%	23,0%
Тютюн-Бърлей	177	140	177	139	349	282	197	203	-20,9%	-21,5%	-19,2%	3,0%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

1.3 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

Последните оперативни данни сочат увеличение на продукцията от открити площи на дини, ягоди, краставици, домати и пъпеши в рамките на 0,5% (дини) - 25,1% (пъпеши) спрямо година по-рано. При ягодите, дините и пъпешите това се дължи на по-големия размер реколтирани площи, а при домати и краставиците - на повишените добиви от единица площ. Засага от открити площи са прибрани по-малки количества пипер (с 18,9%), зеле (с 27%) и картофи (с 34,4%).

От началото на 2023 г. досега в оранжерии са произведени със 17,1% повече домати в сравнение с аналогичния период на миналата година и с 1,9% по-малко краставици.

Площи и производство от зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 28.09.2023 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Картофи	9 082	7 483	5 921	3 967	101 574	66 626	1 715	1 680	-17,6%	-33,0%	-34,4%	-2,0%
Зеле	1 506	1 410	500	389	9 876	7 208	1 975	1 853	-6,4%	-22,2%	-27,0%	-6,2%
Дини	3 297	3 653	3 289	3 633	75 821	76 219	2 305	2 098	10,8%	10,5%	0,5%	-9,0%
Пъпеши	2 057	2 879	2 035	2 756	20 995	26 262	1 032	953	40,0%	35,4%	25,1%	-7,7%
Пипер на открито	2 296	2 248	2 220	2 083	34 850	28 277	1 570	1 358	-2,1%	-6,2%	-18,9%	-13,5%
Домати на открито	2 251	2 151	2 197	2 072	41 900	44 716	1 907	2 158	-4,4%	-5,7%	6,7%	13,2%
Краставици на открито*	497	380	481	378	6 697	7 046	1 392	1 864	-23,5%	-21,4%	5,2%	33,9%
Ягоди на открито	860	883	845	872	5 864	5 956	694	683	2,7%	3,2%	1,6%	-1,6%
Домати в оранжерии	478	536	455	502	45 473	53 237	9 994	10 605	12,1%	10,3%	17,1%	6,1%
Краставици в оранжерии	454	421	429	404	46 923	46 009	10 938	11 388	-7,3%	-5,8%	-1,9%	4,1%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

* вкл. и корнишони

1.4 Площи и производство от трайни насаждения

При всички наблюдавани трайни насаждения, чиято беритба все още не е приключила, се отчита изоставане на производството спрямо година по-рано, вследствие на спад на реколтираните площи и/или на средната продуктивност от декар. Към края на м. септември 2023 г. прибраните количества сливи, малини, ябълки, круши, праскови, грозде (десертно и винено) и орехи са с между 8,2% (сливи) и 84,5% (орехи) под миналогодишните. Единствено за сливите и орехите се отчита по-висок добив от единица площ за момента, съответно с 1,2% и 6,5%.

Площи и производство от трайни насаждения към 28.09.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 391	4 298	1 606	979	12 634	7 699	787	786	-2,1%	-39,0%	-39,1%	-0,1%
круши	622	572	375	278	2 226	1 299	594	467	-8,0%	-25,9%	-41,6%	-21,4%
праскови	2 915	1 765	2 915	1 749	27 250	11 985	935	685	-39,5%	-40,0%	-56,0%	-26,7%
сливи	9 083	9 196	8 685	7 877	51 945	47 668	598	605	1,2%	-9,3%	-8,2%	1,2%
орехи	8 812	8 605	2 192	318	2 016	312	92	98	-2,3%	-85,5%	-84,5%	6,5%
малини	1 765	1 754	1 696	1 523	6 801	4 848	401	318	-0,6%	-10,2%	-28,7%	-20,7%
лозя винени	31 579	29 722	20 054	9 854	113 037	48 481	564	492	-5,9%	-50,9%	-57,1%	-12,8%
лозя десертни	2 707	2 704	2 190	1 534	13 284	7 177	607	468	-0,1%	-30,0%	-46,0%	-22,9%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

1.5 Площи и производство от етерично-маслени култури

Добитата продукция от лавандулови насаждения е с 23,2% по-малко на годишна база, поради намаление както на реколтираните площи, така и на средния добив.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 28.09.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	29.09.2022	28.09.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
лавандула	16 222	13 510	15 969	13 480	70 673	54 262	443	403	-16,7%	-15,6%	-23,2%	-9,0%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

2. Външна търговия с основни земеделски култури

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

2023/24 пазарна година

През периода юли – септември 2023 г. през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ са изнесени общо 741,6 хил. тона пшеница (в т. ч. 46,2 хил. тона през последните две седмици), което представлява трикратен ръст на годишна база. Още по-значително увеличение спрямо година по-рано се наблюдава при ечемика, макар през изминалата седмица да не са преминавали товари с тази култура. Все още през пристанището не е отчетен износ на рапица от реколта `2023.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	01.07.2022 – 01.10.2022	01.07.2023 – 01.10.2023	Изменение на годишна база
пшеница	235 640	741 567	214,7%
ечемик	6 706	141 528	2010,5%
рапица	0	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега няма данни за товари с пшеница, ечемик и рапица от реколта `2023 на „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

2022/23 пазарна година

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени култури - по морски, речен и сухоземен път), през изминалата 2022/23 пазарна година извън страната са реализирани общо 4 084,3 хил. тона пшеница, 256 хил. тона ечемик и 225,3 хил. тона рапица. Количествата бележат спад спрямо предходния сезон, съответно с 29,6%, 42,3% и 20,1%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

2023/24 пазарна година

При 8,6 хил. тона отчетени за последната седмица, общо изнесеното количество царевица през Пристанище Варна от началото на септември до 1 октомври 2023 г. достига 14

¹ През последните две пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 22% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 33% от този на царевица и 4% от този на слънчоглед.

хил. тона (по същото време на миналия сезон все още не е бил регистриран експорт). През първия месец на текущата 2023/24 пазарна година през порта не са преминавали товари със слънчоглед за износ.

Износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	01.09.2022 – 01.10.2022	01.09.2023 – 01.10.2023	Изменение на годишна база
царевица	-	13 960	-
слънчоглед	-	-	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

До момента не е отчетен експорт на царевица и слънчоглед – реколта `2023 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

2022/23 пазарна година

Данните на НСИ за общия износ на царевица през периода септември 2022 г. – юни 2023 г. сочат намаление с 24,3% на годишна база, до 1 182,9 хил. тона, докато при слънчогледа се отчита нарастване на количествата с 14,7%, до 654,9 хил. тона.

Внос

2023/24 пазарна година

От началото на юли 2023 г. до момента не е регистриран внос на зърнени и маслодайни култури през двете наблюдавани пристанища във Варна и Бургас.

2022/2023 пазарна година

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през изтеклата 2022/23 пазарна година в страната са внесени 54,2 хил. тона пшеница и 46,9 хил. тона рапица, което е респективно със 17,7% и 9,7% по-малко на годишна база. Вносът на ечемик за годината възлиза на 6,3 хил. тона, при едва 1,5 тона през предходния сезон.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През периода септември 2022 г. – юни 2023 г. на годишна база се отчита намаление на влезлите в страната количества царевица и слънчоглед, съответно с 56,1%, до 43 хил. тона и с 27,5%, до 709,2 хил. тона.

2.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през първите шест месеца на 2023 г. са внесени 178,3 хил. тона пресни зеленчуци и 182 хил. тона пресни плодове или съответно 3,5% повече и 8,9% по-малко спрямо същия период на 2022 г.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през м. януари - юни 2023 г., сравнено със същия период на 2022 г., тона

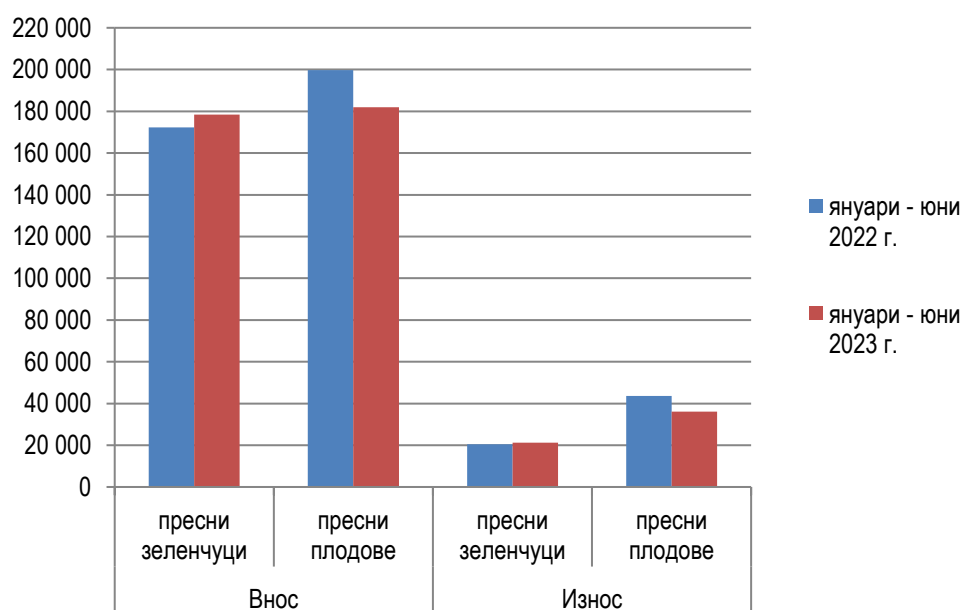
Поток	Продукти	януари – юни 2022	януари – юни 2023	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	172 235	178 344	3,5%
	пресни плодове	199 757	181 998	-8,9%
Износ	пресни зеленчуци	20 512	21 268	3,7%
	пресни плодове	43 679	36 090	-17,4%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2023 г.), обработени от МЗХ

Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Увеличението на общия внос на пресни зеленчуци се дължи основно на по-големите доставки на домати (с 3,3 хил. тона или 6,3%), пиперки (с 2,8 хил. тона или 17,2%) и картофи (1,1 хил. тона или 3,4%). Нараснали са и количествата луковни зеленчуци, краставици и корнишони, тикви и патладжани – с между 1,4% (луковни зеленчуци) и 15,9% (патладжани). Същевременно се отчита по-малък внос на моркови и репи (със 7,8%), марули (с 9,2%), гъби (с 13%) и зеле (с 23,4%).

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

Близо 57% от внесените през първата половина на 2023 г. пресни плодове са цитруси и банани - общо 103,4 хил. тона (с 6,4% по-малко спрямо аналогичния период на 2022 г.) Сравнително голям дял (13,3%) заемат и доставките на ябълки, въпреки отчетеното близо

25% намаление на годишна база. Внесените количества ягоди, кайсии, киви, дини и праскови са с между 1% (ягоди) и 19,5% (праскови) по-малко на годишна база, докато увеличение се наблюдава при черупковите плодове (с 3,2%), пъпешите (със 7%), черешите (с 8,8%), крушите (с 15,2%), гроздето (с 15,4%) и сливите (с 30,8%).

През периода януари - юни 2023 г. износът на пресни зеленчуци е с 3,7% по-голям от този за същия период на 2022 г., до 21,3 хил. тона, докато при пресните плодове се отчита намаление със 17,4%, до 36,1 хил. тона.

Най-голям принос за увеличението на общия експорт на пресни зеленчуци има разширената реализация извън страната на домати с 13,1%. Сред останалите по-значими продукти, нарастване се отчита при луковите зеленчуци (с 9,6%), пиперките (с 18,9%) и гъбите (с 41,8%), а намаление – при зелето, тиквите, краставиците, бобови зеленчуци (основно грах), патладжаните и картофите – от 1,5% при зелето до 79,9% при картофите.

Голяма част от регистрирания износ на пресни плодове през първото полугодие на 2023 г. представлява реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. основно цитрусови плодове - 24,2 хил. тона, с 16,8% под нивото отпреди една година. Реализираните извън страната черупкови плодове и дини са съответно с 6,9% и 24,6% по-малко на годишна база. Експортът на череши, ягоди, грозде, праскови, ябълки и круши се увеличава в границите от 4% (череша) до 90% (круши), а този на вишни, боровинки и дюли отбелязва няколкократно ръст, но количествата остават ограничени.

3. Цени

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 27 септември 2023 г. се отчита поевтиняване на слънчогледа с 5% на седмична база. Изкупните цени на фуражната пшеница и царевичата също се понижават, но по-слабо – респективно с 0,3% и 1,5%. Цените на хлебната пшеница и ечемика се задържат на нивата от предходната седмица.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 29.09.2023 г., лв./тон без ДДС

	28.09.2022	20.09.2023	27.09.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	605	387	387	-36,0	0,0
Фуражна пшеница	597	367	366	-38,7	-0,3
Ечемик	559	339	339	-39,4	0,0
Царевица	577	395	389	-32,6	-1,5
Слънчоглед	1 000	757	719	-28,1	-5,0
Рапица	*	*	*	-	-

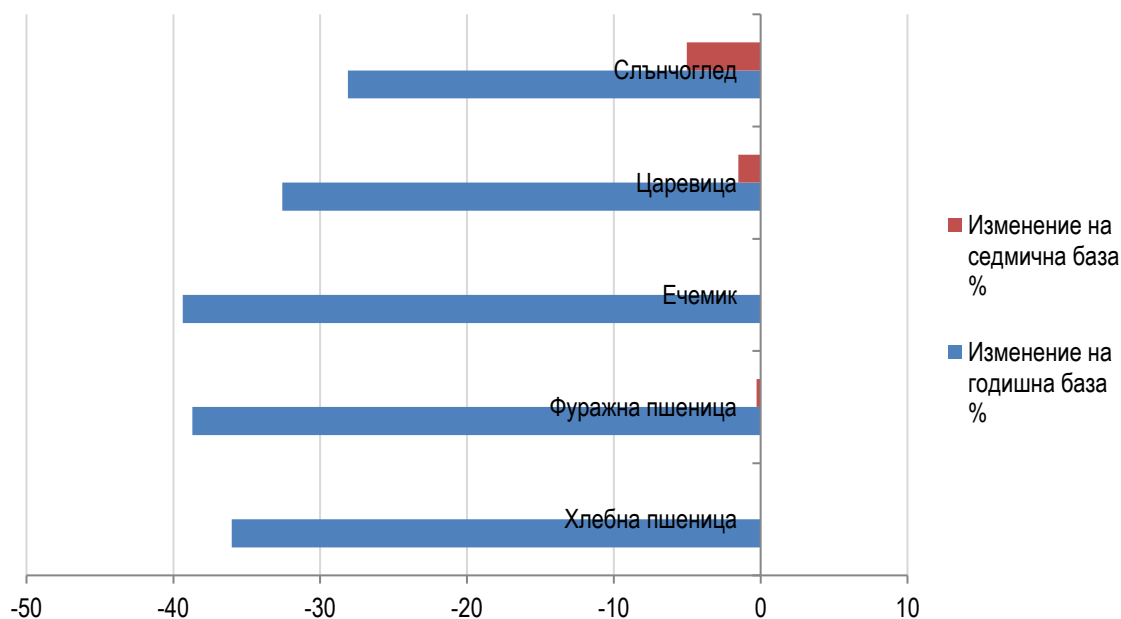
Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ

* няма данни

На годишна база намалението на цените на основните зърнени и маслодайни култури

варира от 28,1% (слънчоглед) до 39,4% (ечемик).

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 27.09.2023 г.

3.2 Плодове и зеленчуци

При търговията на едро с плодове и зеленчуци се наблюдават разнопосочни седмични ценови изменения. Вносните ябълки, зеленият пипер, картофите, оранжерийните краставици и десертното грозде се предлагат от 0,5% до 6% по-евтино спрямо предходната седмица, докато червеният пипер, дините, пъпешите и оранжерийните домати поскъпват в рамките на 4,5% - 11,5%. Без промяна остава цената на зелето.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 29.09.2023 г., лв./кг

	30.09.2022	21.09.2023	29.09.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,02	1,35	1,34	31,4	-0,7
домати (оранжерийни)	2,38	3,05	3,40	42,9	11,5
домати (открити площи)	2,08	*	*	-	-
домати (внос)	*	*	*	-	-
краставици (оранжерийни)	1,79	2,98	2,83	58,1	-5,0
краставици (внос)	*	*	*	-	-
пипер (зелен)	1,67	1,78	1,77	6,0	-0,6
пипер (червен)	1,90	1,99	2,08	9,5	4,5
зеле	0,86	1,14	1,14	32,6	0,0
дини	*	0,87	0,95	-	9,2
пъпеша	*	1,57	1,72	-	9,6

	30.09.2022	21.09.2023	29.09.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
праскови	1,84	*	*	-	-
череша	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	*	2,10	2,09	-	-0,5
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	2,12	2,33	2,19	3,3	-6,0

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ

* няма данни

Към края на м. септември 2023 г. средните цени на едро на основните плодове и зеленчуци, налични на тържищата по това време, са над нивата отпреди една година. Сериозно поскъпване на годишна база се отчита при оранжерийните домати и краставици, картофите и зелето (с между 31,4% и 58,1%), а по-слабо изразено – при десертното грозде (с 3,3%), зеления и червения пипер (съответно с 6% и 9,5%).

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 29.09.2023 г.

